

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

АВТОМАТИЗАЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ПРОГНОЗУВАННЯ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА У ХОДІ АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Доведено необхідність автоматизації аналітичних процедур у ході проведення аудиторської перевірки. Запропоновано підхід до вирішення завдань щодо автоматизації застосування моделей прогнозування ймовірності банкрутства у процесі аудиту оборотних активів підприємства, реалізація якого дозволяє здійснити багатомірний аналіз фінансової звітності.

Аннотация. Доказана необходимость автоматизации аналитических процедур при проведении аудиторской проверки. Предложен подход к решению задач по автоматизации применения моделей прогнозирования вероятности банкротства в процессе аудита оборотных активов предприятия, реализация которого позволяет осуществить многомерный анализ финансовой отчетности.

Annotation. The necessity of automation of analytical procedures during the audit has been proved. An approach is offered for automation of implementation of models predicting the probability of bankruptcy in the audit of current assets, which makes it possible to conduct a multidimensional analysis of financial statements.

Ключові слова: комп'ютеризація аудиту, методика аудиту з використанням комп'ютерів, аналітичні процедури, прогнозування ймовірності банкрутства.

Комп'ютеризація інформаційних систем аудиту є гарантом розвитку та підвищення ефективності та якості надання аудиторських послуг. Сьогодні актуальним є пошук шляхів зниження витрат робочого часу аудитора та його оптимізація, що може задовольнити високоякісне програмне забезпечення. Крім того, майбутнє комп'ютеризації аудиту визначає його здатність орієнтуватися на інвесторів, власників, акціонерів, а отже, задовольняти інформаційні вимоги різних напрямів аудиту. Варто зазначити, що проблемою залишається оптимальний вибір відповідного забезпечення для аудиту та безпосередньо застосування відповідного продукту.

Про необхідність використання комп'ютерної техніки і технології в аудиті йдеться вже давно. Про це зазначають у своїх роботах вітчизняні науковці Рудницький В. С., Павлова А. С., Хомаківська Л. О., Гончарук Я. А. [1 – 4].

Метою написання статті є презентація нового підходу до виконання аналітичних процедур шляхом автоматизації застосування моделей прогнозування ймовірності банкрутства під час аудиту оборотних активів підприємства. Об'єктом дослідження є аналітичні процедури у ході проведення аудиторської перевірки оборотних активів підприємства. Предметом дослідження є аналіз безперервності діяльності підприємства.

Гончарук Я. А. визначає методику аудиту з використанням комп'ютерів як сукупність аудиторських комп'ютерних способів, за допомогою яких відбувається вивчення і оцінка об'єктів дослідження [4]. Програмне забезпечення аудиту як складова МАК складається з комп'ютерних програм, які використовуються аудитором як елемент аудиторських процедур. Воно включає пакет програм і програми спеціального призначення. Програми спеціального призначення розроблені для виконання аудиторських завдань у конкретних умовах.

Аудитори використовують правила МСА 500 "Аудиторські докази" [5] для того, щоб зібрати, проаналізувати, оцінити та оформити документально інформацію в обсязі, достатньому для досягнення цілей завдання. До числа аудиторських процедур для отримання доказів належать зокрема аналітичні процедури.

Аналітичні процедури є оцінкою фінансової інформації через аналіз правдоподібного зв'язку між фінансовими та нефінансовими даними. Основними цілями виконання аналітичних процедур є вивчення діяльності об'єкта аудиту, виявлення ймовірності помилок та перекручувань у фінансовій звітності, а також оцінка фінансового стану об'єкта аудиту і перспектив безперервності його діяльності. МСА 570 "Безперервність" [5] розглядає відповідальність аудитора, пов'язану з використанням управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності під час ведення обліку та складання звітності. Всі сумніви щодо здатності підприємства залишатися діючим у майбутньому повинні бути включені до аудиторського звіту в якості пояснювального абзацу, згідно з вимогами до аудиторського висновку, що подається до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [6].

З метою формування аудиторської думки про безперервність діяльності необхідно провести процедуру розрахунку прогнозу ймовірності банкрутства підприємства. Існує значна кількість методів діагностики за допомогою моделей ймовірності банкрутства. Аналіз фінансової звітності за цими моделями досить трудомісткий. Заслугує на увагу існуюче узагальнення моделей прогнозування ймовірності банкрутства Лепейко Т. І. [7]. Як основні обрані п'ять моделей прогнозування ймовірності банкрутства: п'ятифакторна модель Е. Альтмана, модель Дж. Тоффлера і Г. Тішоу, модель Г. Спрінгейта, модель Р. Ліса, модель Сайфулліна – Кадикова.

У процесі комп'ютеризації процедур аудиту оборотних активів пропонується використання розробленого програмного забезпечення, яке дозволяє виконувати розрахунок прогнозу ймовірності банкрутства підприємства. За допомогою засобів Microsoft Office Word та мови програмування Visual Basic for Applications реалізовано проект "Прогнозування ймовірності банкрутства". Схему роботи програми наведено на рисунку. Після вибору файла і

документ становить 3 – 4 секунди. Результат розміщується в вихідному файлі. Програма виводить результати розрахунку коефіцієнтів за моделями прогнозування ймовірності банкрутства об'єкта перевірки. Таким чином, результатом роботи програми є повний робочий документ, готовий до друку. Результати розрахунку програмою підлягають розгляду для висловлення думки аудитора. Основними перевагами застосування запропонованого програмного забезпечення "Прогнозування ймовірності банкрутства" є: економія робочого часу аудитора на розрахунок прогнозу ймовірності банкрутства об'єкта аудиту, що робить аудиторські послуги дешевшими, а значить доступнішими; немає необхідності пошуку довідкової інформації – формул для розрахунків, вони вже включені в програму.

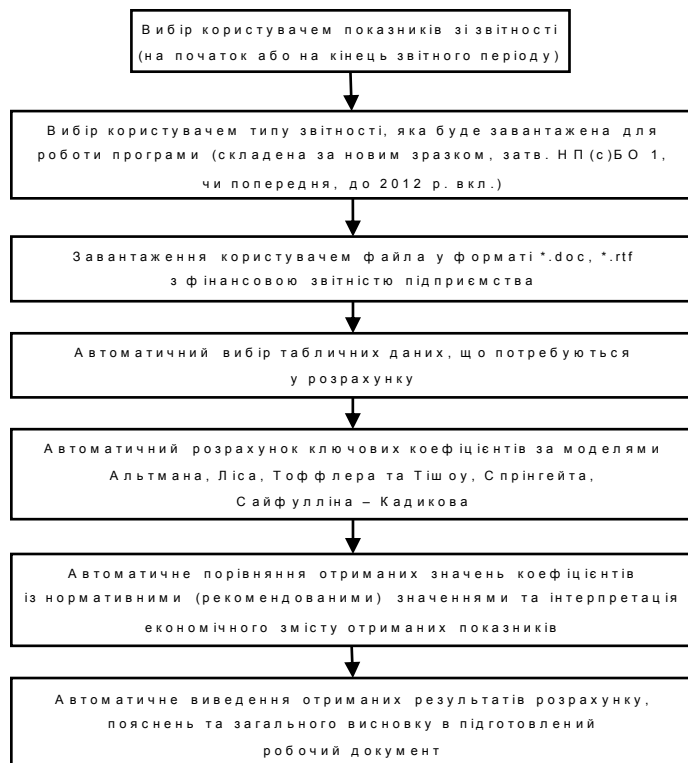

Рис. Схема роботи програми "Прогнозування ймовірності банкрутства"

Розрахунок здійснюється одразу за 5-ма моделями, розробленими різними авторами, що гарантує багатогранний глибокий аналіз звітності; універсальність застосування – можна використовувати для аналізу звітності підприємств будь-якої форми власності (крім бюджетних підприємств).

Впровадження в аудиторську практику програмного забезпечення "Прогнозування ймовірності банкрутства" дозволить залишити розрахункову роботу комп'ютера, а увагу аудитора зосередити на тих питаннях, де необхідні комплексні професійні знання для висловлення думки аудитора, які неможливо замінити штучним розумом.

Зміцнення позицій аудиту в Україні, його наближення до міжнародних традицій аудиту та принципів вимагає актуалізації здатності та ефективності використання новітніх технологій аудиту на основі використання персональних комп'ютерів. Використання інформаційних технологій є не тільки актуальним завданням і найважливішим фактором успішної роботи аудитора, а й необхідною умовою її виконання. Українські фірми повинні усвідомити, що тільки якнайшвидше освоєння інформаційних технологій дозволить їм одержати необхідні конкурентні переваги в боротьбі на вітчизняних і закордонних ринках.

Наук. керівн. Воїнова Т. С.

Література: 1. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту / В. С. Рудницький. – Тернопіль: "Економічна думка", 1998. – 196 с. 2. Павлова А. С. Автоматизація бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання: переваги та недоліки впровадження. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті / А. С. Павлова // Донецький національний університет економіки та торгівлі, 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: conduct.edu.ua/attachments/article/y2012/inf-res-obl.doc. – Назва з екрану. 3. Ходаківська Л. О. Проведення аудиту за допомогою комп'ютерних інформаційних систем / Л. О. Ходаківська // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: економічні науки. Випуск 4. Том 3. – Полтава, 2012. – С. 230–238 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/230.pdf>. – Назва з екрану. 4. Гончарук Я. А. Аудит / Я. А. Гончарук, В. С. Рудницький. – 2-ге вид., перероблене та доповнене. – Львів: Оріана-Нова, 2004. – 292 с. 5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 1 / О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов, О. О. Зеніна та ін.; пер. з англ. – К.: Міжнародна федерація бухгалтерів; Аудиторська палата України, 2010. – 842 с. 6. Про затвердження вимог до аудиторського висновку, що подається до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у складі документів для реєстрації випуску, випуску та проспекту емісії окремих видів цінних паперів, звіту про результати розміщення акцій (крім цінних паперів інститутів спільного інвестування): Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 2187 від 08.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1827-13/print1383296513_635981. – Назва з екрану. 7. Лепейко Т. І. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства підприємств / Т. І. Лепейко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць, випуск 1(10)/2011, Ч. 2, Харківський інститут банківської справи університету банківської справи НБУ. – С. 136–140.